

Sygn. akt II Ca 144/14

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Stępińska
Sędziowie:	SO Katarzyna Serafin-Tabor SO Grzegorz Buła (sprawozdawca)
Protokolant:	Ewelina Hazior

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2014 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy z wniosku M. S.

przy uczestnictwie J. O., I. S., E. K., A. Ś., B. J. z domu Ś., J. Ś., Ł. Ś. i R. Ś. (1)

o podział majątku wspólnego, stwierdzenie nabycia spadku i dział spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie

z dnia 21 marca 2012 r., sygnatura akt I Ns 1467/10/N

postanawia:

- zmienić zaskarżone postanowienie w punktach III ppkt. 3 oraz V w ten sposób, że w miejsce wymienionego w nich Z. Ś. wpisać R. Ś. (1);
- w pozostałym zakresie apelację oddalić;
- nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie od wnioskodawcy M. S. oraz uczestników J. O., E. K., A. Ś., B. J., J. Ś., Ł. Ś. kwoty po 204,09 zł (dwieście cztery złote 09/100), a od uczestnika R. Ś. (1) kwotę 204,10 zł (dwieście cztery złote 10/100) tytułem wydatków poniesionych ze środków budżetowych Skarbu Państwa;
- stwierdzić, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 25 listopada 2014 roku

Postanowieniem z dnia 21 marca 2012 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie ustalił, iż w skład spadku po G. Ś. i K. Ś. oraz majątku wspólnego G. Ś. i K. Ś. wchodzi: prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) na Osiedlu (...) w K. wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego działki objętej księgą wieczystą nr (...) oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali w 1/100 części, dla którego prowadzona jest przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie, IV Wydział Ksiąg Wieczystych, księga wieczysta nr (...) (punkt I.1) i roszczenie o prawo do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej w wyniku wypędzenia z byłego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego opuszczenia w związku z wojną rozpoczętą w 1939 roku, dochodzone na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2005.169.1418 ze zm.) (punkt I.2); w drodze działu spadku i podziału majątku wspólnego po G. Ś. i K. Ś. opisaną w pkt I.1 postanowienia nieruchomość Sąd przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy M. S. bez obowiązku spłat na rzecz uczestniczki I. S. (punkt II); w drodze działu spadku i podziału majątku wspólnego po G. Ś. i K. Ś. opisane w pkt I.2 postanowienia roszczenie przyznał wnioskodawcy i uczestnikom w następujących częściach: 1. wnioskodawcy M. S. w 60/96 częściach; 2. uczestniczkom I. S. i E. K. w 12/96 częściach; 3. uczestnikom J. O., J. Ś. i Z. Ś. w 3/96 częściach; 4. uczestnikom A. Ś., B. Ś. i Ł. Ś. w 1/96 części (punkt III); zasądził od wnioskodawcy M. S. na rzecz uczestniczki E. K. kwotę 19.601,76 zł płatną w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia od dnia płatności do dnia zapłaty (punkt IV); zasądził od wnioskodawcy M. S. na rzecz uczestników J. O., J. Ś. i Z. Ś. kwoty po 4.900,44 zł płatne w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia od dnia płatności do dnia zapłaty (punkt V); zasądził od wnioskodawcy M. S. na rzecz uczestników A. Ś., B. Ś. i Ł. Ś. kwoty po 1.633,48 zł płatne w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia od dnia płatności do dnia zapłaty (punkt VI); ustalił wartość przedmiotu postępowania na kwotę 156.815 zł, a wysokość wpisu na kwotę 1.888,20 zł (punkt VII) oraz stwierdził, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty zastępstwa procesowego związane ze swym udziałem w sprawie (punkt VIII).

Postanowienie to zapadło w następującym stanie faktycznym.

G. i K. Ś. w dniu 14 września 1977 roku nabyli prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) na osiedlu (...) w K. wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, dla którego Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie, IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Spadkodawcy byli współwłaścicielami tego mieszkania na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej. Prawo do własności przedmiotowego mieszkania wchodzi w skład spadku po G. i K. Ś.. Mieszkanie na osiedlu (...) jest w posiadaniu wnioskodawcy M. S. od śmierci K. Ś.. Od tej daty wnioskodawca ponosi wszelkie koszty związane z utrzymaniem tego lokalu. Wnioskodawca uiszczył opłatę za grobowiec, w którym pochowani są G. i K. Ś. w kwocie 1.333 zł (okoliczności bezsporne). Spadek po G. Ś. zmarłej w dniu (...) roku nabyli wprost na podstawie ustawy jej mąż K. Ś., córka I. S. oraz wnuczka E. K. – wszyscy po 1/4 części w stosunku do całości spadku. Spadek po K. Ś. zmarłym w dniu (...) roku nabył wprost na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w (...) w K. w dniu (...) roku wnuk M. S. w całości. F. Ś. zmarł w dniu (...) roku w K.. W chwili śmierci był żonaty z H. Ś., która zmarła w dniu (...) roku w K.. W chwili śmierci była wdową. F. i H. Ś. tylko raz pozostawali w związku małżeńskim. Z tego związku pochodzi czworo dzieci: J. Ś., K. Ś., Z. Ś. i J. O.. F. i H. Ś. nie mieli innych dzieci, w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych, nie mieli też dziecka, które by zmarło. Żadne z nich nie sporządziło testamentu. J. Ś., K. Ś., Z. Ś. i J. O. ani przed sądem, ani przed notariuszem nie składali oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku. Nikt nie zrzekał się dziedziczenia. Inne postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku nie toczyło się. Nie toczyło się też postępowanie w przedmiocie uznawania żadnego spośród spadkobierców za niegodnego. O śmierci spadkodawców spadkobiercy dowiedzieli się w dniu ich zgonu. W skład spadku po F. Ś. ani po H. Ś. nie wchodzi gospodarstwo rolne. K. Ś. zmarł w dniu (...) roku w K.. W chwili śmierci był żonaty z A. Ś.. Spadkodawca miał dwoje dzieci: B. Ś. i Ł. Ś.. K. Ś. był jeden raz żonaty. Jego małżonką była A. Ś.. Ze związku tego pochodzi dwoje dzieci spadkodawcy. Spadkodawca nie miał innych dzieci, w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych, nie miał też dziecka, które by zmarło. Nie sporządził on testamentu. A. Ś. i Ł. Ś. ani przed sądem, ani przed notariuszem nie składali oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku.

Nikt nie zrzekał się dziedziczenia. Inne postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku nie toczyło się. Nie toczyło się też postępowanie w przedmiocie uznania żadnego spośród spadkobierców za niegodnego. O śmierci spadkodawcy spadkobiercy dowiedzieli się w dniu jego zgonu. Wnioskodawca razem z matką I. S. opiekowali się G. Ś. poprzez dbanie o jej higienę osobistą, podawanie lekarstw czy wyjazdy na konsultacje do lekarza. I. S. gotowała matce. Oprócz tego w opiece nad matką uczestniczyli F. Ś., R. Ś. (2) oraz synowie F. Ś.. Pod koniec życia G. Ś. została oddana do domu opieki społecznej. K. Ś. nie wymagał opieki do śmierci. Wnioskodawca wyjechał z Polski do Niemiec w 1987 roku i od tej pory przebywał w Polsce jedynie czasowo. Po śmierci K. Ś. w (...) roku wnioskodawca przeprowadził remont mieszkania na osiedlu (...) w K. w celu wynajęcia tego lokalu. Mieszkanie zostało pomalowane, położono panele na podłodze i wstawiono ściankę działową uzyskując drugi pokój. Ponadto został wykonany remont łazienki. Wnioskodawca nie konsultował się w sprawie przeprowadzenia remontu z pozostałymi spadkobiercami G. Ś.. Prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w K. na osiedlu (...) wraz z udziałem we współwłasności budynku i innych urządzeń, które nie służą do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz z takim samym ułamkowym udziałem w wiecznym użytkowaniu gruntu działki nr (...), stanowiące przedmiot niniejszego postępowania, według stanu przed remontem i przebudową a według aktualnych cen i wartości warte jest 156.815 zł. Przedmiotowe prawo według stanu po remoncie i przebudowie a według aktualnych cen i wartości warte jest 193.615 zł. Oprócz prawa własności tego lokalu w skład spadku po G. Ś. i K. Ś. wchodzi roszczenie o prawo do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (we wsi H., województwo (...)) w wyniku wypędzenia z byłego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego opuszczenia w związku z wojną rozpoczętą w 1939 roku dochodzone na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Wnioskodawca M. S. jest osobą samotną i mieszka w Niemczech. W Polsce wnioskodawca nie ma żadnych dochodów. Obecnie wnioskodawca utrzymuje się z zasiłku dla starających się o rentę inwalidzką wynoszącego około 360 euro miesięcznie. Oprócz konieczności utrzymania wnioskodawca nie ma żadnych zobowiązań finansowych. Uczestniczka E. K. pozostaje na utrzymaniu męża i nie ma żadnego źródła dochodu. Uczestniczka nie ma również żadnych zobowiązań finansowych ani nikogo na utrzymaniu. Uczestniczka B. Ś. mieszka z A. Ś. i prowadzi wspólne z nią gospodarstwo domowe. B. Ś. z tytułu zatrudnienia otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1.800 zł brutto miesięcznie, a A. Ś. pobiera emeryturę w wysokości 1.400 zł miesięcznie. Żadna z nich nie ma żadnych zobowiązań finansowych ani nikogo na utrzymaniu. Uczestnicy Ł. Ś. i J. O. na stałe mieszkają w USA. Uczestnik J. Ś. pracuje bez zawartej na piśmie umowy o pracę a jego wynagrodzenie z tytułu waha się od 1.500 zł do 2.000 zł miesięcznie. Uczestnik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną, której emerytura wynosi około 700 zł miesięcznie i ma na utrzymaniu pełnoletniego syna.

Powyższych ustaleń faktycznych w zakresie ustalenia kręgu spadkobierców dokonał Sąd Rejonowy w oparciu o dowody z dokumentów oraz zapewnienie spadkowe. Ustalenia dotyczące składu spadku poczynił w oparciu o dokumenty urzędowe. Sąd Rejonowy dał wiarę w całości opinii biegłego W. K., jako że jej treść nie budzi zastrzeżeń i zawiera wnioski logicznie wynikające z przeprowadzonego wywodu. Nie była również kwestionowana przez uczestników postępowania. Za wiarygodne Sąd Rejonowy uznał zeznania stron dotyczące ich sytuacji rodzinnej i majątkowej. Nie dał natomiast wiary zeznaniom wnioskodawcy i uczestniczki I. S., że tylko oni sprawowali opiekę nad spadkodawczynią ponieważ zeznania te stoją w sprzeczności z zeznaniami E. K., K. Ś. i J. Ś.. Za prawdziwie i przekonujące Sąd Rejonowy uznał zeznania świadków M. G. (1) i M. G. (2) złożone na okoliczność remontu mieszkania. Oddalił natomiast wniosek wnioskodawcy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości nakładów poczynionych na mieszkanie na osiedlu (...) w K. ponieważ zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są jedynie fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Na podstawie opinii biegłego sądowego ds. szacowania nieruchomości Sąd ustalił wartość prawa własności przedmiotowego lokalu w stanie po i przed remontem dokonany przez wnioskodawcę. Pominął wnioski dowodowe wnioskodawcy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości nakładów poniesionych na opiekę nad wnioskodawczynią i wskazał, że prawdziwość twierdzenia wnioskodawcy i I. S. dotyczących nakładów na opiekę nad spadkodawczynią w trakcie postępowania nie została w żaden sposób wykazana, a z uwagi na ogólnikowość ich zweryfikowanie w tym zakresie było niemożliwie.

Sąd Rejonowy powołując art. 1038 § 1 k.c. i art. 31 § 1 k.r.o. wskazał, że wspólność ustawowa pomiędzy małżonkami G. i K. Ś. ustała z dniem 9 lutego 1985 roku. Do majątku wspólnego tych małżonków wchodziło prawo własności

lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku nr (...) na osiedlu (...) w K. wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, której wartość została ustalona na dzień otwarcia spadku według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy oraz roszczenie o prawo do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej w wyniku wypędzenia z byłego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego opuszczenia w związku z wojną rozpoczętą w 1939 roku dochodzone na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Rejonowy podniósł, że co do zasady dziedziczeniu podlegają prawa kształtujące oraz roszczenia, a w szczególności chodzi tu o pewne uprawnienia, których spadkodawca nie wykonał za życia. Podał, że przedmiotem działu spadku nie może być prawo do grobu i, że w niniejszym postępowaniu nie uwzględnił jako długu spadkowego opłaty uiszczonej przez wnioskodawcę jako niewątpliwie związanej z prawem do grobu, w którym pochowani są spadkodawcy podnosząc, że opłata za grobowiec nie jest kosztem pogrzebu, o którym mowa w art. 922 § 3 k.c. Argumentował, że udziały G. i K. Ś. w mieszkaniu na osiedlu (...) w K. oraz roszczenie o zwrot mienia pozostawionego we wsi H. wyczerpywały cały spadek po nich a jedynym spadkobiercą K. Ś. jest wnioskodawca, to udział wnioskodawcy w spadku po G. Ś. wynosi 1/4. Taki sam udział w spadku po G. Ś. posiadają I. S. i E. K.. Udział F. Ś. w spadku po G. Ś. również wynosił 1/4 części w stosunku do całości spadku, a zatem udział jego spadkobierców, czyli H. Ś., K. Ś., J. O. i J. Ś. wynosi odpowiednio 8/128 i po 6/128 części w stosunku do całości spadku. Ponieważ spadkobiercami H. Ś. są K. Ś., Z. Ś., J. O. i J. Ś. – ich łączny udział w spadku po G. Ś. wynosi po 8/128, czyli po 1/16 części w stosunku do całości spadku. Wreszcie udziały spadkobierców K. Ś., syna F., to jest A. Ś., B. Ś. i Ł. Ś. wynoszą po 1/48 części w stosunku do całości spadku. Reasumując Sąd Rejonowy wskazał, że biorąc pod uwagę całość majątku dorobkowego G. i K. Ś. łączny udział w spadku po nich wynosi: wnioskodawcy M. S. – 60/96 części w stosunku do całości spadku, uczestniczek I. S. i E. K. po 12/96 części w stosunku do całości spadku, uczestników J. O., J. Ś. i Z. Ś. po 3/96 części w stosunku do całości spadku i uczestników A. Ś., B. Ś. i Ł. Ś. po 1/96 części w stosunku do całości spadku. Sąd Rejonowy dokonał działu spadku poprzez przyznanie mieszkania objętego działem wnioskodawcy, zgodnie z żądaniem wniosku i ze stanowiskiem uczestników, jednocześnie nakładając na wnioskodawcę obowiązek spłaty pozostałych spadkobierców (art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.) z wyjątkiem I. S.. Sąd Rejonowy miał na uwadze, że prawo własności lokalu mieszkalnego nie nadaje się do fizycznego podziału oraz, że przedmiotowy lokal od daty śmierci K. Ś. znajduje się w posiadaniu wnioskodawcy, który ma większość udziałów w tym prawie i utrzymywał je i dokonywał na nie nakładów. Okoliczność ta w ocenie Sądu Rejonowego stanowi również argument za przyznaniem wnioskodawcy prawa własności mieszkania i nałożenia na niego obowiązku spłat pozostałych spadkobierców. Podał również, że uczestniczka I. S. zrzekła się przed Sądem przysługującego jej prawa do żądania spłaty. Oświadczenie to zostało skutecznie złożone i nie naruszyło praw pozostałych spadkobierców wobec czego Sąd Rejonowy nie nałożył na wnioskodawcę obowiązku spłaty tej uczestniczki. Z kolei roszczenie o zwrot mienia pozostawionego we wsi H. Sąd Rejonowy przyznał wnioskodawcy i uczestnikom w częściach odpowiadających wielkości ich udziałów w spadku po G. Ś., natomiast cały udział K. Ś. w tym roszczeniu został przyznany wnioskodawcy jako osobie dziedziczącej po nim w całości. Powołując art. 206 k.c. i art. 686 k.p.c. podał, że nie ustalał jakie nakłady poczynił wnioskodawca na mieszkanie na osiedlu (...) w K. oraz jakie koszty poniósł wnioskodawca w związku z utrzymaniem tego mieszkania oddalając wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości nakładów poniesionych przez wnioskodawcę na to mieszkanie. Nie uszło uwagi Sądu Rejonowego, że od marca 1990 roku, to jest od daty śmierci K. Ś., wnioskodawca jest posiadaczem tego mieszkania pomimo, że mieszka na stałe w Niemczech. Wnioskodawca czuł się jedynym właścicielem tego lokalu a wyremontował je w celu jego wynajęcia lub sprzedaży. Ponadto nie wykazał jakie koszty poniósł na remont mieszkania. Wnioskodawca nie wykazał również wysokości kosztów, które wraz z matką miał ponieść w związku z opieką nad G. Ś. zważywszy, że nie było podstaw do podważenia zeznań uczestników, że zarówno dzieci spadkodawców (za wyjątkiem J. O.) jak i ich wnuki utrzymywały z nimi kontakty i pomagały w opiece nad G. Ś.. Sąd Rejonowy podniósł, że zeznania wnioskodawcy jak i uczestniczki I. S. na okoliczności związane z opieką nad spadkodawczynią były bardzo ogólnikowe. Ponadto wnioskodawca nie zawniósł żadnych środków dowodowych, które udokumentowałyby choć część kwoty przedstawionej przez niego do rozliczenia. W tej sytuacji nie było podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości nakładów poniesionych na opiekę nad spadkodawczynią. Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy powołując uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1975 roku, III CZP 60/75 wskazał, że nie należy do postępowania działowego dochodzenie pomiędzy współspadkobiercami innych roszczeń niż wymienione w art. 686 k.p.c. a więc m.in. roszczeń jednych spadkobierców przeciwko pozostałym spadkobiercom z

tytułu kosztów poniesionych na leczenie i utrzymanie spadkodawcy oraz roztoczenie nad nimi pieczy. Wobec tego Sąd Rejonowy stwierdził, że kwoty przedstawione do rozliczenia przez wnioskodawcę z tytułu utrzymania mieszkania i opieki nad G. Ś. nie zostały uwzględnione, co doprowadziło do konkluzji, że wysokość spłaty należnej E. K. wynosi 19.601,76 zł, to jest 12/96 części wartości mieszkania na osiedlu (...) w K., wysokość spłaty należnej J. O., J. Ś. i Z. Ś. wynosi po 4.900,49 zł, to jest 3/96 części wartości mieszkania, a wysokość spłaty należnej A. Ś., B. Ś. i Ł. Ś. po 1.633,48 zł, to jest 1/96 części wartości mieszkania. I. S. zrzekła się spłaty należnego jej udziału w spadku w związku z czym Sąd Rejonowy nie zasądził na jej rzecz od wnioskodawcy żadnej kwoty z tego tytułu. Sąd Rejonowy ustalając wysokość spłat wziął pod uwagę wartość mieszkania według jego stanu sprzed remontu i przebudowy dokonanych przez wnioskodawcę. Termin spełnienia zasądzonych świadczenia Sąd Rejonowy ustalił na okres sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia uznając, że sytuacja materialna wnioskodawcy umożliwi mu spłatę pozostałych spadkobierców w tym terminie. O odsetkach ustawowych orzekł Sąd Rejonowy w oparciu o art. 481 § 1 k.c. Sąd Rejonowy rozstrzygając w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego miał na uwadze, że interesy uczestników nie były sprzeczne, wszyscy domagali się działu spadku, zatem przy rozdziale kosztów zastępstwa procesowego zastosowanie znajdzie ogólna reguła wyrażona w art. 520 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, że na podstawie art. 13 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wyda postanowienie rozstrzygające o całości kosztów postępowania na posiedzeniu niejawnym.

Apelację wniósł wnioskodawca zaskarżając postanowienie w całości i domagając się jego uchylenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy. Postanowieniu zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego, a to art. 233 § 1 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. poprzez ich niewłaściwie zastosowanie;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że nie tylko wnioskodawca M. S. i uczestniczka I. S. sprawowali opiekę nad spadkodawczynią oraz, że wnioskodawcy nie należy się zwrot poniesionych nakładów na remont i utrzymanie lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład spadku.

Uczestnicy E. K., B. J. (dawniej Ś.) i J. Ś. wskazali, że ich zdaniem zaskarżone postanowienie jest prawidłowe i nie zawiera uchybień wskazanych w apelacji. Uczestnik R. Ś. (1) wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy za wyjątkiem ustalenia, że to wnioskodawca czynił wszystkie nakłady na lokal mieszkalny położony w K. na os. (...) i dodatkowo ustalił, że:

Spadek po G. Ś. zmarłej w dniu (...) roku nabyli wprost na podstawie ustawy jej mąż K. Ś., córka I. S., wnuczka E. K. oraz syn F. Ś. – wszyscy po 1/4 części w stosunku do całości spadku.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 5.02.2010 roku, sygn. akt I Ns 964/08/N (k. 47 akt I Ns 964/08/N), postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 8.01.1991r., sygn. akt I Ns 1229/90/ (k.11 akt I Ns 1229/90/N), postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 22.12.1986 roku, sygn. akt I Ns 847/86/N (k.18 akt I Ns 847/86/N)

W dniu (...)roku zmarł uczestnik Z. Ś.. Spadek po nim na podstawie ustawy nabył w całości syn R. Ś. (1).

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 8.10.2013 roku, sygn. akt I Ns 867/13 (k. 773, 839)

W dniu 24 października 2004 wnioskodawca zawarł z K. B. przedwstępną umowę sprzedaży przedmiotowego lokalu mieszkalnego. W dniu 28 października 2004 roku lokal ten został przekazany K. B.. Zgodnie z umową K. B. od dnia zawarcia tej umowy była zobowiązana do ponoszenia kosztów jego eksploatacji. Na podstawie zawieranych w następnych latach aneksów do tej umowy termin zawarcia umowy przyrzeczonej był odraczany do 31 grudnia 2012 roku. W latach 2004 - 2005 K. B. dokonywała nakładów na przedmiotowy lokal.

dowód: przedwstępna umowa kupna-sprzedaży (k. 774 – 775), protokół przekazania mieszkania (k. 776), aneksu do umowy (k. 777 – 791), faktury i rachunki (k. 792 – 835)

Wartość lokalu mieszkalnego położonego w K. na os. (...) w stanie przed remontem i przebudową nie zmieniła swojej wartości w stosunku do stanu ustalonego przez Sąd pierwszej instancji.

dowód: opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. W. z dnia 24.06.2014r. (k. 897 – 932)

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dowody z dokumentów. Ustalenie kręgu spadkobierców G. Ś. stanowiło uzupełnienie ustaleń Sądu pierwszej instancji, gdyż jakkolwiek Sąd ten w swoim postanowieniu uwzględnił, że jednym z tych spadkobierców był syn spadkodawczyni F. Ś., to jednak wprost takiego ustalenia nie dokonał. Okoliczność powyższa wynika wprost z treści postanowień spadkowych po G. Ś.. Z kolei konieczność ustalenia spadkobiercy Z. Ś. wynikała z faktu śmierci tego uczestnika w toku postępowania odwoławczego. Podstawą dokonania tego ustalenia było prawomocne i niekwestionowane przez nikogo z uczestników postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku. Fakt wydania przedmiotowego lokalu mieszkalnego przez wnioskodawcę osobie trzeciej, a także treść łączącej go z tą osobą umowy wykazana została niekwestionowanymi przez wnioskodawcę dokumentami. Podobnie wnioskodawca nie zakwestionował jakiegokolwiek z dokumentów wskazujących na czynienie przez K. B. nakładów na ten lokal. Zauważyć też trzeba, że fakt władania przez tę osobę powyższym lokalem został wręcz potwierdzony przez wnioskodawcę w piśmie z dnia 23 maja 2014 roku, w którym domagał się zawieszenia niniejszego postępowania w związku z wytoczeniem przez niego powództwa o wydanie tego lokalu przeciwko K. B.. Wreszcie ustaleń co do aktualnej wartości nieruchomości wchodzącej w skład spadku i majątku wspólnego Sąd Okręgowy dokonał na podstawie uzupełniającej opinii biegłego sądowego. Opinia ta była konieczna z uwagi na treść art. 156 §3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, a także iż upłynął okres 12 miesięcy od sporządzenia operatu szacunkowego określającego wartość tej nieruchomości. Celem więc tej opinii było jedynie dokonanie aktualizacji ustalonej poprzednio wartości przy uwzględnieniu cen rynkowych istniejących obecnie. W ocenie Sądu Okręgowego opinia uzupełniająca potwierdziła poprzednio ustaloną wartość, gdyż nie można uznać za istotną różnicę dla wartości nieruchomości kwoty niespełna 300zł, o jaką różni się podana aktualnie wartość od wartości ustalonej w opinii z dnia 10 maja 2011 roku. Podnieść też trzeba, iż w niniejszej sprawie to ta wartość ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż określa ona wartość majątku według stanu istniejącego w chwili otwarcia spadku i aktualnych cen. Zdaniem Sądu Okręgowego dla rzetelności tej opinii nie ma znaczenia fakt, iż biegły nie był w stanie przy jej sporządzaniu dokonać oględzin nieruchomości, gdyż stan tego lokalu w chwili otwarcia spadku i ustania wspólności majątkowej obrazowały zdjęcia znajdujące się w aktach sprawy, natomiast pozostałe dane istotne dla treści opinii (zmiany cen rynkowych) wynikały z analizy materiału porównawczego. W tej sytuacji opinia ta w pełni zasługiwała na uczynienie z niej podstawy dla dokonania ustaleń faktycznych w tej sprawie.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe stron uznając je za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia, a także spóźnione w rozumieniu art. 381 k.p.c., dotyczy to w szczególności wniosków zgłoszonych w apelacji i dalszych pismach procesowych przez wnioskodawcę, także uczestników.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skutkowałą zmianą zaskarżonego postanowienia jednakże nie z uwagi na trafność zarzutów nią stawianych ale z uwagi na fakt, że w toku postępowania odwoławczego zmarł uczestnik Z. Ś..

Zaskarżone postanowienie przyznawało temu uczestnikowi określone składniki majątkowe. Z uwagi na fakt jego śmierci konieczna była zmiana zaskarżonego postanowienia w zakresie odnoszącym się do tego uczestnika oraz treścią art. 316 §1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. Jedynym spadkobiercą Z. Ś. jest uczestnik R. Ś. (1). W związku z powyższym Sąd Okręgowy dokonał zmiany zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w punkcie III ppkt 3 i w punkcie V w miejsce wymienionego w tych punktach Z. Ś. nakazał wpisać R. Ś. (1), przyznając mu te same składniki majątkowe, co jego poprzednikowi prawnemu.

Przechodząc do oceny zarzutów apelacji stwierdzić należy, że nie były one trafne. Zarzut obrazę art. 233 § 1 k.p.c. nie mógł zostać uznany za zasadny bowiem Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego. Zgodnie z jednolitym stanowiskiem judykatury, zarzuty w zakresie naruszenia art. 233 k.p.c. dla ich uwzględnienia wymagają wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko bowiem takie uchybienia w ocenie dowodów dokonanej przez sąd pierwszej instancji mogą być skutecznie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie skarżącego o innej niż przyjął sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ta dokonana przez sąd pierwszej instancji. Wskazać należy, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 roku, III CK 314/05. niepubl. (...) LEX nr 172176). Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskodawca nie zdołał podważyć ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy bowiem nie wykazał, aby Sąd ten oceniając poszczególne dowody zgromadzone w sprawie, a w szczególności zeznania uczestniczki E. K. dopuścił się uchybień w logicznym rozumowaniu i kojarzeniu faktów. Wobec tego trzeba stwierdzić, że ocena materiału dowodowego pozostaje pod ochroną art. 233 k.p.c. Dodatkowo zauważyć trzeba, iż prawidłowość dokonanej oceny materiału dowodowego potwierdza też postępowanie odwoławcze, w którym wiarygodność twierdzeń wnioskodawcy i uczestniczki I. S. została poważnie wzruszona wykazaniem przez pozostałych uczestników, że co najmniej od 2004 roku mieszkanie objęte postępowaniem znajdowało się w faktycznym władaniu osoby trzeciej, czemu wnioskodawca i w/w uczestniczka konsekwentnie zaprzeczali przez całe postępowanie przez Sądem Rejonowym.

Kontynuując rozważania należy stwierdzić, że również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. nie mógł zostać uznany za trafny. Wnioskodawca zarzucając obrazę tego przepisu podał, że Sąd Rejonowy zastosował go niewłaściwie nie wyjaśniając na czym to niewłaściwe zastosowanie miałyby polegać. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy nie dopatrywał się naruszenia powyższego przepisu bowiem uzasadnienie zostało przez Sąd Rejonowy sporządzone zgodnie z wymogami wynikającymi z tego przepisu. Możliwe zatem jest odtworzenie motywów, którymi kierował się Sąd Rejonowy podejmując zaskarżone postanowienie a w konsekwencji nie uchyła się ono kontroli instancyjnej.

Niezasadnie apelacja zarzuciła obrazę art. 278 § 1 k.p.c. ponieważ bezprzedmiotowe było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości kosztów opieki nad spadkodawczynią a także na okoliczność ustalenia wartości nakładów poczynionych na lokal mieszkalny położony na osiedlu (...) w K.. Podnoszona w apelacji kwestia dotycząca osoby, która faktycznie sprawowała opiekę nad spadkodawczynią nie miała ostatecznie znaczenia dla rozstrzygnięcia, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, ponieważ koszty związane ze sprawowaniem opieki nad spadkodawcą nie podlegają rozliczeniu w niniejszym postępowaniu. Przepis art. 686 k.p.c. stanowi, że w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga także o istnieniu zapisów zwykłych, których przedmiotem są rzeczy lub prawa należące do spadku, jak również o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych. Katalog tego przepisu nie przewiduje jednak możliwości rozliczania w postępowaniu o dział spadku poniesionych przez spadkobierców kosztów utrzymania i leczenia spadkodawcy. Zgodnie z przywołaną przez Sąd Rejonowy uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1975 roku, III CZP 60/75, OSNC 1976/5/93 „nie należy do postępowania działowego dochodzenie pomiędzy współspadkobiercami innych roszczeń niż przewidziane w art. 686 k.p.c., a w szczególności roszczeń jednych spadkobierców przeciwko pozostałym spadkobiercom z tytułu zwrotu części kosztów poniesionych na leczenie i utrzymanie spadkodawcy oraz roztoczenie nad nim pieczy” bowiem roszczenie to nie jest roszczeniem z tytułu „spłaconych długów spadkowych”. Ponadto sprawowanie opieki nad spadkodawczynią przez jej córkę i wnuka mogło stanowić realizację obciążającego ich obowiązku alimentacyjnego. Wobec tego to oni jako osoby zobowiązane do świadczeń alimentacyjnych względem spadkodawczyni mieli zobowiązanie względem niej a nie spadkodawczyni w stosunku do nich. Nawet przyjmując, że wykonywali oni obowiązek alimentacyjny mimo tego, że nie byli do tego wyłącznie zobowiązani, to i tak rozliczenia kosztów z tego tytułu mogą dochodzić od osób, których ten obowiązek obciążał w oparciu o art. 140 § 1 k.r.o. w odrębnym postępowaniu. Odnośnie kwestii rozliczenia nakładów, które wnioskodawca, zgodnie ze swymi

twierdzeniami, miał czynić na przedmiotowy lokal mieszkalny, Sąd Rejonowy przyjął trafną koncepcję przyjmując do wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami wartość tego lokalu w stanie sprzed remontu i przebudowy. Sąd Okręgowy w całości podziela argumentację Sądu Rejonowego dotyczącą tej kwestii i uzupełnia ją o stwierdzenie, że w świetle dowodów zgromadzonych w postępowaniu apelacyjnym, twierdzenia wnioskodawcy odnośnie faktu, że przez cały okres od śmierci spadkodawców czynił nakłady na ten lokal muszą zostać uznane za niewiarygodne. Zauważyć należy, że w toku całego postępowania wnioskodawca konsekwentnie utrzymywał, że to on przeprowadzał wszelkie remonty i przebudowy tego lokalu. Tymczasem z dowodów przedłożonych przez uczestników wprost wynika, że nie było to możliwe skoro lokal ten od października 2004 roku znajdował się w posiadaniu innej osoby, z którą wnioskodawca zawarł przedwstępną umowę sprzedaży tego lokalu. Wobec tego nie ma żadnych podstaw do tego, aby ustalać wartość tych nakładów i dokonywać ich rozliczenia pomiędzy uczestnikami. Sąd Rejonowy trafnie ponadto wskazał, że skoro lokal ten zostanie przyznany wnioskodawcy, to słusznym jest, aby jego wartość, zgodnie z art. 684 k.p.c., ustalić na chwilę otwarcia spadku po G. Ś. i ustania jej wspólności ustawowej z mężem K. Ś., a więc według stanu sprzed dokonania remontu i przebudowy przez wnioskodawcę. Powyższe z jednej strony skutkuje tym, iż jeśli wnioskodawca dokonał w tym lokalu nakładów, powodujących wzrost jego wartości, to wszelkie te nakłady zatrzymuje dla siebie, a z drugiej strony nie mają one jakiegokolwiek wpływu na wysokość zasądzonych od niego spłat na rzecz uczestników, a więc nakłady te nie przysparzają im jakiegokolwiek korzyści kosztem wnioskodawcy.

Z uwagi na stanowisko wnioskodawcy, aby dokonać aktualizacji operatu szacunkowego Sąd Okręgowy dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego, który potwierdził wartość tego lokalu w stanie sprzed remontu i przebudowy. Odnośnie zgłoszonego przez wnioskodawcę żądania pozbawienia uczestniczki E. K. praw do spadku i „rozparcelowania jej udziału w spadku” wskazać należy, że żądanie to nie mogło zostać uwzględnione. W sprawie o dział spadku rzeczą Sądu jest podział majątku spadkowego i dokonanie wzajemnych rozliczeń między współspadkobiercami. Uczestniczka jest spadkobierczynią G. Ś. i nie zrzekła się należnej jej spłaty. Ustalone przez Sąd Rejonowy spłaty na rzecz poszczególnych uczestników są prawidłowe. Odnośnie okoliczności, że Sąd Rejonowy pominął sytuację zdrowotną i majątkową wnioskodawcy ustalając wysokość spłat stwierdzić trzeba, że nie mają żadnego znaczenia. Dział spadku poprzez przyznanie rzeczy jednemu ze współspadkobierców wiąże się z obciążeniem go obowiązkiem spłaty pozostałych współspadkobierców. Spłata stanowi ekwiwalent pieniężny udziału przysługującego w dzielonym majątku spadkowym. Sąd dokonując działu spadku zobowiązany jest orzec o spłatach zawsze wówczas, gdy pozostali spadkobiercy nie zrzekli się tych spłat (art. 212 §2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c.). Ponoszona przez wnioskodawcę okoliczność, że tylko on utrzymywał to mieszkanie po śmierci K. Ś. pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie o zasądzeniu od niego spłat dla pozostałych uczestników. Ponadto zauważyć należy, że zaskarżone postanowienie zapadło w marcu 2012 roku i termin uiszczenia spłat został określony na 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia. W związku z tym wnioskodawca już od marca 2012 roku powinien był podjąć stosowne kroki celem zgromadzenia środków niezbędnych na uiszczenie spłat na rzecz uczestników zwłaszcza, że łączna kwota spłaty jest stosunkowo niewielka, a nikt nie kwestionował przyznania tego lokalu na jego rzecz. .

W oparciu o art. 381 k.p.c. oraz art. 383 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął wniosek uczestników o rozliczenie pożytków pobranych przez wnioskodawcę w związku z wynajmem przedmiotowego lokalu. Wniosek ten został złożony po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, a na etapie postępowania nie mogli oni już z tym roszczeniem wystąpić skoro nie zgłosili go w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Dodatkowo wskazać należy, iż nie został on w jakikolwiek sposób sprecyzowany poprzez określenie wysokości okresu czasu za jaki domagali się zasądzenia pożytków.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 29 maja 2014 roku oddalił wniosek wnioskodawcy o zawieszenie niniejszego postępowania odwoławczego do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie z jego powództwa przeciwko K. B. o eksmisję (sygn. I C 2280/13/N), gdyż orzeczenie wydane w tej sprawie nie ma jakiegokolwiek wpływu na rozstrzygnięcie w przedmiocie działu spadku i podziału majątku wspólnego (art. 177 §1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c.)

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie orzekając jak w punkcie 1 sentencji. W pozostałym zakresie apelację jako bezzasadną oddalił na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – punkt 2 postanowienia.

O nieuiszczonych wydatkach poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa-Sąd Okręgowy w Krakowie na pokrycie wynagrodzenia biegłego orzekł Sąd Okręgowy jak w punkcie 3 sentencji postanowienia na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. j. Dz. U. z 2014r., poz. 1025) w zw. z art. 520 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nakazując ściągnąć od wnioskodawcy i uczestników na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Krakowie kwoty po 204,09 zł a od uczestnika R. Ś. (1) kwotę 204,10 zł. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że jedynie uczestniczka I. S. zrzekła się spłaty, wobec czego przeprowadzenie tego dowodu nie miało wpływu na jej interesy w tym postępowaniu. Wprawdzie uczestniczka E. K. sprzeciwiała się dokonaniu aktualizacji operatu szacunkowego, jednakże ustalenie wartości spornego mieszkania leżało w jej interesie bowiem było ono niezbędne do ustalenia wysokości należnej jej od wnioskodawcy spłaty. Powyższa uwaga jest aktualna również w odniesieniu do pozostałych uczestników, na których rzecz została zasądzona spłata. W tej sytuacji zasadnym było obciążenie uczestników powyższym wydatkiem w równych częściach, gdyż w tym samym stopniu byli zainteresowani wynikiem postępowania, a w szczególności prawidłową podstawą do ustalenia wysokości należnych spłat.

O kosztach postępowania odwoławczego orzekł Sąd Okręgowy na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. uznając, że w sprawie nie zachodzą podstawy do odstąpienia od ogólnej zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego – punkt 4 sentencji. Wnioskodawca co do zasady przegrał postępowanie apelacyjne a uczestnicy nie ponieśli dotychczas żadnych kosztów związanych z tym postępowaniem, których mogliby się domagać od wnioskodawcy w oparciu o art. 98 §2 k.p.c. w związku z art. 13 §2 k.p.c. i art. 520 k.p.c.